

Zaak C-760/23 [Shanov]¹

Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 98, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie

Datum van indiening:

8 december 2023

Verwijzende rechter:

Rayonen sad Plovdiv (rechter in eerste aanleg Plovdiv, Bulgarije)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

28 september 2023

Verzoekende partij:

„EVN Bulgaria Toplofikatsia” EAD

Verwerende partij:

OZ

Voorwerp van de procedure in het hoofdgeding

Vordering tot betaling van de levering van thermische energie aan een appartement

Voorwerp en rechtsgrondslag van de prejudiciële verwijzing

Verenigbaarheid van de nationale regeling voor de berekening van het verbruik van thermische energie in een gebouw in mede-eigendom met de artikelen 101, 107 en 169 VWEU, artikel 13 van richtlijn 2006/32 en artikel 9, lid 3, van richtlijn 2012/27; rechtsgrondslag: artikel 267 VWEU.

¹ Dit is een fictieve naam, die niet overeenkomt met de werkelijke naam van enige partij in de procedure.

Prejudiciële vragen

- 1) Verzetten artikel 9, lid 3, van richtlijn 2012/27/EU van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2012 betreffende energie-efficiëntie, tot wijziging van richtlijnen 2009/125/EG en 2010/30/EU en houdende intrekking van de richtlijnen 2004/8/EG en 2006/32/EG en artikel 169 VWEU zich ertegen dat betaald moet worden voor de kosten van thermische energie uit de installatie van een gebouw, wanneer trappenhuisen en gangen niet voorzien zijn van radiatoren?

- 2) Verzetten artikel 9, lid 3, van richtlijn 2012/27 en artikel 169 VWEU zich ertegen dat een stadsverwarmingsbedrijf op grond van een nationale regeling een vergoeding voor het warmteverbruik uit een installatie van een gebouw kan vorderen, indien de hoeveelheid thermische energie volgens een door de beheerder ontwikkelde formule wordt vastgesteld, waarbij
 - gebruik wordt gemaakt van een berekeningsfactor om het aandeel van de geïnstalleerde capaciteit van de installatie van het gebouw in de totale capaciteit van het verwarmingssysteem te bepalen, zonder dat duidelijk is hoe deze factor wordt gevormd;
 - uit wordt gegaan van een geïnstalleerde capaciteit van de installatie van het gebouw en geen rekening wordt gehouden met de daadwerkelijke capaciteit van de installatie;
 - de temperatuur van de warmtedrager in de installatie van het gebouw buiten beschouwing blijft;
 - ervan uit wordt gegaan dat de installatie constant op volle capaciteit draait;
 - de specifieke werking van de verschillende typen verwarmingssystemen (in casu: Tichelmann) buiten beschouwing blijft en geen verschil wordt gemaakt tussen de werking van die systemen;
 - voor appartementencomplexen automatisch van een gemiddelde temperatuur van 19 °C wordt uitgegaan?

- 3) Verzetten artikel 9, lid 3, van richtlijn 2012/27 en artikel 169 VWEU zich ertegen dat een stadsverwarmingsbedrijf op grond van een nationale regeling een vergoeding voor het warmteverbruik voor warm water kan vorderen, indien de hoeveelheid thermische energie volgens een door de beheerder ontwikkelde formule wordt berekend waarbij geen rekening ermee wordt gehouden tot welke temperatuur het water moet worden verwarmd dat aan de deelnemers moet worden geleverd of welke thermische energie voor deze verwarming van het water nodig is, waarbij evenmin het aantal kubieke meters warm water in aanmerking wordt genomen dat de deelnemers hebben verbruikt, en waarbij hoe dan ook in het stookseizoen in de winter een tweemaal zo hoog waterverbruik wordt berekend als in de zomer?

- 4) Verzetten artikel 13 van richtlijn 2006/32/EG van het Europees Parlement en de Raad van 5 april 2006 betreffende energie-efficiëntie bij het eindgebruik en energiediensten en houdende intrekking van richtlijn 93/76/EEG van de Raad, artikel 9, lid 3, van richtlijn 2012/27 en artikel 169 VWEU zich ertegen dat een stadsverwarmingsbedrijf op grond van een nationale regeling een vergoeding voor het warmteverbruik uit de installatie van een appartementencomplex kan vorderen naar verhouding van het verwarmbare volume zoals dat blijkt uit de plattegrond van de appartementen zonder dat rekening wordt gehouden met de hoeveelheid thermische energie die daadwerkelijk overeenkomstig de technische capaciteit van de verwarmingssystemen in het betrokken appartement is afgegeven?

Is het voor de beantwoording van deze vraag van belang dat volgens de nationale regeling de thermische energie van de installatie van het gebouw een van de onderdelen van het algoritme voor de berekening van het door de afnemers voor de totale warmte te betalen eindbedrag is (som van de bedragen voor de thermische energie uit de installatie van het gebouw, de verwarming en het warm water), waarbij het voor de verwarming van een appartement te betalen bedrag het verschil is tussen de totale energie voor verwarming (aftrektal) en de som van de thermische energie uit de installatie, de door de radiatoren in de gemeenschappelijke ruimten van het gebouw afgegeven thermische energie en de thermische energie voor warm water (aftrekker)?

- 5) Is een nationale regeling op grond waarvan consumenten voor de levering van thermische energie uit een installatie van een gebouw moet betalen naar verhouding van het verwarmbare volume zoals dat blijkt uit de plattegrond van de appartementen zonder dat rekening wordt gehouden met de daadwerkelijke aan de afzonderlijke appartementen afgegeven warmte, in strijd met het verbod van misbruik van een machtspositie in de zin van artikel 101 VWEU en met het verbod op de toekenning van staatssteun in de zin van artikel 107 VWEU[?]

Unierechtelijke bepalingen en rechtspraak

Artikel 101, lid 1, artikel 107, lid 1, en artikel 169, lid 1, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (hierna: „VWEU”)

Richtlijn 2006/32/EG van het Europees Parlement en de Raad van 5 april 2006 betreffende energie-efficiëntie bij het eindgebruik en energiediensten en houdende intrekking van richtlijn 93/76/EEG van de Raad, artikel 13 (hierna: „richtlijn 2006/32”)

Richtlijn 2012/27/EU van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2012 betreffende energie-efficiëntie, tot wijziging van richtlijnen 2009/125/EG en 2010/30/EU en houdende intrekking van de richtlijnen 2004/8/EG en 2006/32/EG,

overwegingen 64 en 65, artikel 9, leden 1 en 3, artikel 10 (hierna: „richtlijn 2012/27”)

Nationale wet- en regelgeving

Zakon za energetikata (energiewet; hierna: „energiewet”), artikel 38a, lid 1, artikel 38b, lid 1, artikel 125, lid 3, artikel 139, lid 1, artikel 140, lid 1, artikelen 140a, 141, 142, 150; § 1, punten 1, 16, 27, 37, 38, 39, 50, 57 en 58 van de aanvullende bepalingen

Naredba za toplonabdyavaneto (besluit inzake de stadsverwarming) nr. 16-334 van 6 april 2007, artikel 38, punten 1, 2 en 3, artikel 49, leden 1 tot en met 4, artikel 51, leden 1 en 2, artikel 52, leden 1 tot en met 8, artikelen 57 en 58; § 1, punten 1, 2a, 3, 8, 12 en 13a van de aanvullende bepalingen alsook § 2 en § 3 van de overgangs- en slotbepalingen; bijlage bij artikel 61, lid 1, van dat besluit met als opschrift „Berekeningsmethode voor de verdeling van het verbruik van thermische energie in gebouwen in mede-eigendom”

Pokazateli za kachestvoto na toplonabdyavaneto (indicatoren voor de kwaliteit van de thermische energievoorziening), vastgesteld op 30 september 2004 door de Darzhavna komisija za energiyno i vodno regulirane (reguleringscommissie voor water en energie)

Metodika na Darzhavnata komisija za energiyno i vodno regulirane za opredelyane na dopustimite razmeri na tehnologichnite razhodi na toplinna energia pri prenos na toplinna energia (methode van de reguleringscommissie voor water en energie voor de bepaling van de toegestane berekening van de technologische kosten van thermische energie tijdens de levering ervan)

Korte uiteenzetting van de feiten en van de procedure

- 1 Verzoekster voert aan dat zij een vergunning als energiebedrijf overeenkomstig de energiewet voor de productie en levering van thermische energie aan de overslagstations van gebouwen voor verwarming en warmwatervoorziening heeft.
- 2 Verweerder is eigenaar van een appartement met verwarming en is als klant verplicht om elke maand de volgens de algemene voorwaarden van verzoekster verschuldigde bedragen voor de levering van warmte te betalen.
- 3 Tussen 1 mei 2018 en 31 oktober 2020 heeft verzoekster thermische energie ter waarde van 519 leva (BGN) geleverd, die niet is betaald. Wegens te late betaling is voor de periode van 3 juli 2018 tot en met 5 april 2021 ook rente ten bedrage van 78,20 BGN verschuldigd.
- 4 Aangezien verweerder de vermelde bedragen niet heeft betaald, heeft verzoekster een betalingsbevel verkregen, waartegen verweerder echter bezwaar heeft

gemaakt, zodat verzoekster volgens de nationale wetgeving haar vordering in het kader van het onderhavige beroep geldend moest maken.

- 5 Verweerder betwist de vordering, met inbegrip van het daadwerkelijke gebruik van thermische energie en het thermische verbruik, de juistheid van de gefactureerde en toegerekende energie, de geschiktheid van de meetapparatuur en de functionaliteit van het overslagstation, de juistheid van de boekingen en de hoogte van de gevorderde bedragen.
- 6 Volgens hem is de formule die voor de berekening van de thermische energie voor een installatie van een gebouw wordt gebruikt, in strijd met het Unierecht. In werkelijkheid is er in de betrokken periode geen warmte in het appartement verbruikt, omdat de radiatoren niet in staat waren om deze warmte af te geven, zodat de bedragen niet verschuldigd zijn.
- 7 De rechter heeft een technisch deskundigenrapport ingewonnen waarin de deskundige met name heeft vastgesteld dat
 - het overslagstation gedurende de betrokken periode in bedrijf was;
 - de gemeenschappelijke warmtemeter van het overslagstation en de sensoren ervan juist waren geïnstalleerd, waarbij het aantal en de installatie van de meters in het overslagstation aan de vereisten voldeden;
 - de gebruikte warmtemeters van een goedgekeurd type, meettechnisch getest en voor commerciële metingen geschikt waren;
 - de hoeveelheid thermische energie die aan het overslagstation is geleverd, door de warmtemeter aan het begin van elke maand werd gemeten, waarbij de meetgegevens op de eerste dag van de maand om 0.00 uur werden afgelezen;
 - de technologische kosten van de gemeten hoeveelheid werden afgetrokken en het verschil over alle afnemers werd verdeeld;
 - de verdeling correct en in overeenstemming met de vereisten van de vastgestelde methode heeft plaatsgevonden.
- 8 Ter verduidelijking heeft de deskundige evenwel het volgende opgemerkt:
 - Het overslagstation verkeerde in slechte staat en de door de warmteleverancier berekende hoeveelheid thermische energie die in het overslagstation zou zijn verbruikt, kan niet juist zijn.
 - De warmtemeters in het overslagstation zijn bij de installatie van een verzegeling voorzien en bij de latere verwijdering werd vastgesteld dat deze verzegeling ontbrak, hetgeen verboden is omdat het meetinstrument hierdoor kan worden gemanipuleerd.

- De door de leverancier vastgestelde hoeveelheid energie voor het verwarmen van één kubieke meter kan fysisch niet juist zijn en is veel te hoog.
 - De door de leverancier voor zijn berekeningen gebruikte formule gaat uit van een capaciteit van de installatie bij temperaturen die in werkelijkheid niet worden bereikt. Er wordt namelijk aangenomen dat de installatie op maximale capaciteit draait.
 - Het is niet mogelijk om de toegerekende hoeveelheid in dit specifieke appartement te verbruiken.
- 9 De deskundige heeft vastgesteld dat de berekeningen volgens deze methode tot gevolg hebben dat de afnemers die geen thermische energie verbruiken, een deel van de bedragen meebetalen die de afnemers verschuldigd zijn die wel thermische energie verbruiken, omdat de facturen van de afnemers zonder verbruik een deel van de kosten voor de thermische energie voor de verwarming bevatten.
- 10 De bevindingen van de deskundige zijn door de partijen niet betwist.

Voornaamste argumenten van partijen in het hoofdgeding

- 11 Verweerder betwist in zijn geheel de wijze waarop het verbruik van de thermische energie wordt berekend en stelt dat de nationale regeling niet in overeenstemming is met het Unierechtelijke vereiste dat consumenten voor hun daadwerkelijke energieverbruik betalen.

Korte uiteenzetting van de motivering van de verwijzingsbeslissing

- 12 De hoofdvragen in de onderhavige zaak betreffen de toelaatbaarheid van de berekening van het warmteverbruik volgens de in het nationale recht voorziene methode. Verschillende factoren waarmee bij de berekening van het daadwerkelijke warmteverbruik rekening is gehouden, geven de verwijzende rechter reden tot twijfel.
- 13 Volgens de verwijzende rechter is de hiervoor gebruikte formule onduidelijk en verplicht deze de afnemer die in zijn appartement geen verwarmingsenergie verbruikt, voor de levering van energie aan andere afnemers te betalen. In de formule voor de berekening van de door de installatie van het gebouw geleverde warmte zijn waarden opgenomen die onder ontwerpcondities zijn vastgesteld, zonder dat ermee rekening wordt gehouden of de verwarmingssystemen daadwerkelijk onder ontwerpcondities worden gebruikt en onder welke condities die systemen daadwerkelijk worden gebruikt. Evenmin is er rekening gehouden met de individuele kenmerken van de gebouwen en hun thermische en constructieve eigenschappen.

- 14 Volgens artikel 9, lid 3, van richtlijn 2012/27 kunnen, indien het energieverbruik niet precies kan worden vastgesteld, in voorkomend geval transparante regels worden ingevoerd en deze regels bevatten richtsnoeren betreffende de wijze waarop de kosten van warmte en/of warm water verdeeld moeten worden, en wel als volgt:
- a) warm water voor huishoudelijk gebruik;
 - b) warmte uit de installatie van het gebouw voor de verwarming van de gemeenschappelijke ruimten (wanneer trappenhuisen en gangen voorzien zijn van radiatoren);
 - c) voor het verwarmen van appartementen.
- 15 Volgens de in de Bulgaarse wetgeving voorziene formule zijn verbruikers die geen verwarmingsenergie gebruiken, echter verplicht om bedragen te betalen die verschuldigd zijn door degenen die wel gebruik maken van de verwarming.
- 16 De verwijzende rechter houdt bij zijn overwegingen ook rekening met de vaststelling van de deskundige dat de daadwerkelijke capaciteit niet overeenkomt met de geïnstalleerde verwarmingscapaciteit van het gebouw. In casu blijkt uit het overgelegde ontwerp van het verwarmingssysteem dat de fabrikant zelf de capaciteit had bepaald op basis van parameters (temperatuur van het verwarmingswater van 95 °C, temperatuur van het afvoerwater van 70 °C en omgevingstemperatuur van 20 °C) die in de praktijk niet worden bereikt. De capaciteit van het verwarmingssysteem komt dus niet overeen met de capaciteit die onder ontwerpcondities is vastgesteld, omdat het verwarmingssysteem in de praktijk niet onder ontwerpcondities wordt gebruikt.
- 17 De verwijzende rechter wijst erop dat radiatoren met de vermelding „nul” niet worden afgelezen. Indien er een thermostaatkraan aanwezig is, kan elke afnemer de warmtetoever naar deze toestellen desgewenst onderbreken. Het is niet bekend en niet te voorzien wie de warmtetoever naar de radiatoren zal onderbreken en wanneer, waardoor de werkelijke capaciteit van het verwarmingssysteem aanzienlijk zou kunnen afnemen.
- 18 Het is ook niet duidelijk waarom wordt aangenomen dat de gemiddelde temperatuur voor appartementencomplexen 19 °C bedraagt, terwijl de ontwerpcondities uitgaan van 20 °C. Bovendien is er geen rekening gehouden met het materiaal van de leidingen en de verwarmingsparameters ervan.